

RAPORT TEMATIC

Respectarea drepturilor

*solicitanților de azil, beneficiarilor de protecție
internațională, solicitanților statutului de apatrid,
apatrizilor recunoscuți și străinilor aflați în dificultate.*

Lista abrevierilor

CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului

CEDO – Convenția Europeană a Drepturilor Omului

UNHCR - Agenția ONU pentru Refugiați

OAP – Oficiul Avocatului Poporului

CDA – Centrul de Drept al Avocaților

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

BMA – Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne

IGPF – Inspectoratul General al Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne

CPTS – Centrul de plasament temporar al străinilor al Biroului Migrație și Azil

DAI – Direcția Azil și Integrare al Biroului Migrație și Azil

PTF – Punct de Trecere a Frontierei

CUPRINS:

INTRODUCERE	4
 PROBLEME LEGISLATIVE SI DE APLICARE A LEGII ÎN DOMENIILE DE ACTIVITATE ALE CENTRULUI DE DREPT AL AVOCATILOR	
• General	6
• Accesul la servicii medicale pentru solicitanții de azil și solicitanții statutului de apatrid	7
• Drepturile solicitanților statutului de apatrid	8
• Evitarea situațiilor de apatridie / Reducerea cazurilor de apatridie	9
• Actele de identitate	14
• Confirmarea domiciliului apatrizilor și beneficiarilor de protecție internațională, în procedura de dobândire a cetățeniei naturalizare.	15
• Custodia publică	16
○ Plasarea în custodie publică a persoanelor urmărite penal	16
○ Detenția în custodie publică a solicitanților de azil.	17
○ Lipsa alternativelor custodiei publice	18
○ Termenul de plasare / prelungirea plasării în custodie publică.	19
○ Condițiile de detenție(plasament) în CPTS	20
○ Competența teritorială judiciară la plasarea si prelungirea plasării în custodia publică	21
○ Lipsa interpreților la examinarea demersurilor de plasare si prelungire a plasării în custodia publică.	22
• Solicitările de azil la frontieră	22
• Persoanele intern deplasate	23

ÎNTRUDUCERE

Centrul de Drept al Avocaților (CDA) este o asociație obștească, non-politică, fără scop lucrativ, înregistrată la 24 februarie 1997 la Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Misiunea CDA este: Promovarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale solicitanților de azil, beneficiarilor de protecție internațională, apatrizilor, persoanelor care riscă să devină apatrizi, străinilor aflați în dificultate (inclusiv străinii deținuți în custodie publică).

Realizarea misiunii are loc prin următoarele activități:

- Oferirea asistenței juridice gratuite tuturor refugiaților, solicitanților de azil, persoanelor cu protecție umanitară, apatrizilor și persoanelor cu risc de a deveni apatrizi, străini aflați în dificultate.
- Instruiri pentru avocați, judecători, personalul guvernamental în contextul migrației, refugiaților și apatridiei, respectării drepturilor omului.
- Activități de advocacy privind accesul refugiaților, solicitanților de azil, persoanelor cu protecție umanitară, apatrizilor și persoanelor cu risc de a deveni apatrizi la sistemul de protecție socială, de sănătate și educațional.
- Monitorizarea politicilor, legislației și activităților instituțiilor statului în domeniul migrației, azilului, apatridiei și naturalizării.

Având în vedere complexitatea problemei asigurării și respectării drepturilor omului în Republica Moldova, CDA și-a propus realizarea unui raport tematic, privind respectarea drepturilor solicitanților de azil, beneficiarilor de protecție internațională, apatrizilor, persoanelor care riscă să devină apatrizi, străinilor aflați în dificultate. Informațiile reflectate în Raport cuprind perioada anului 2021.

Scopul de bază al raportului este:

1. Consolidarea într-un document a problemelor legislative și de aplicare a legii în domeniile de activitate ale CDA.
2. Informarea Agenției ONU pentru Refugiați (UNHCR), Oficiului Avocatului Poporului, Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, Biroului Migrație și Azil și alte autorități relevante.
3. Încurajarea autorităților publice naționale să atragă o mai mare atenție problemelor persoanelor ce fac parte din categoriile enunțate.
4. Contribuirea la îmbunătățirea legislației și practicilor de aplicare a legilor, în domeniile de interes pentru beneficiarii CDA.
5. Informarea opiniei publice

Anterior, relevant pentru tematica prezentului Raport, CDA a elaborat și a participat la elaborarea:

- Raportului analitic privind situația persoanelor apatride în Republica Moldova, 2017.
- [Sondajului anual de țară](#) , în situația apatrizilor (începând cu din 2017). Sondajul este realizat în cadrul proiectului [Statelessness index](#) , implementat de [European Network on Statelessness \(ENS\)](#);
- Studiului tematic *”Respectarea drepturilor cetățenilor străini aflați in custodia statului”*, realizat de Oficiul Avocatului Poporului in 2019. Versiunea in limba română poate fi găsită [aici](#), iar versiunea in limba engleză poate fi găsită [aici](#).
- [Aplicație comună](#) adresată Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, pentru Sesiunea 40 a Revizuirii Periodice Universale. Aplicația a fost elaborată de CDA în parteneriat cu [European Network on Statelessness \(ENS\)](#) și [Institute on Statelessness and Inclusion \(ISI\)](#) și conține obiecții privind accesul tuturor copiilor la cetățenie, facilitarea naturalizării, și dreptul persoanei la libertate și siguranță și dreptul de a nu fi supus detenției arbitrare.

PARTENERIATE 2021

Activitățile din anul 2021 au fost realizate de CDA în parteneriate cu:

- Agenții și rețele internaționale:
 - Agenția ONU pentru Refugiați (UNHCR),
 - International Centre for Migration Policy Development (ICMPD),
- Oficiul Avocatului Poporului (OAP),
- Agenții guvernamentale
 - Ministerul Afacerilor Interne (MAI)
 - Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF),
 - Biroul Migrație și Azil (BMA)
 - Agenția Servicii Publice (ASP)
 - Institutul Național al Justiției (INJ),
- Organizații și rețele neguvernamentale internaționale:
 - European Network on Statelessness (ENS),
 - Institute on Statelessness and Inclusion (ISI),
 - *ERIM (Equal Rights & Independent Media)*,

PROBLEME LEGISLATIVE SI DE APLICARE A LEGII ÎN DOMENIILE DE ACTIVITATE ALE CENTRULUI DE DREPT AL AVOCATILOR

GENERAL

Neconcordanța unor legi cu prevederile Codului Administrativ

La 19.07.2018 Parlamentul a adoptat Codul Administrativ (CA), care a fost publicat în Monitorul Oficial la data de 17.08.2018. Articolul 257 al CA, la alineat 3, prevede că: ”*Guvernul, în termen de 6 luni de la publicarea prezentului cod:*

- a) va elabora și va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezentul cod;*
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezentul cod și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acestuia.*

Problema

Constatăm că majoritatea procedurilor administrative prevăzute de *Legea 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova* nu sunt în concordanță cu Codul Administrativ.

Reglementarea tuturor procedurilor administrative va servi drept ghid pentru funcționarii BMA în procedurile administrative premergătoare diferitor tipuri de decizii emise de BMA, dar și vor oferi străinilor garanțiile procesuale prevăzute de Codul Administrativ. Reglementarea clară a acestor proceduri va oferi un reper instanțelor de contencios administrativ în cazurile de examinare a acțiunilor de contestare a deciziilor BMA.

Aceeași situație, neconcordanța cu normele Codului administrativ, este și în cazul deciziilor de neadmitere în teritoriu dar și în cazul altor decizii pe care le emit angajații Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, în baza *Legii nr. 215 din 04.11.2011, cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova*.

Propunere

Considerăm imperios necesară inițierea acțiunilor de elaborare a procedurilor administrative din cadrul BMA și IGPF cu ulterioara includere a acestor proceduri în actele legislative și normative relevante.

ACCESUL LA SERVICII MEDICALE PENTRU SOLICITANȚII DE AZIL ȘI SOLICITANȚII STATUTULUI DE APATRID

Problema

Solicitanții de azil și solicitanții statutului de apatrid, neangajați în câmpul muncii, nu sunt incluși în lista persoanelor (Legile 1586/1998, 411/1995) care pot să procure polițe de asigurări medicale de stat obligatorii. În această situație ei beneficiază, doar de asistență medicală primară și de urgență la etapa prespitalicească în caz de stări acute care pun în pericol viața.

Bune practici:

1. Solicitanții de azil și solicitanții statutului de apatrid, angajați în câmpul muncii, beneficiază de polițe de asigurări medicale de stat obligatorii, prin intermediul angajatorului.
2. Solicitanții de azil minori au acces la asistență medicală în aceleași condiții ca și minorii cetățeni ai Republicii Moldova. Pe cale de consecință, solicitanții de azil din categoriile enunțate beneficiază de serviciile medicale finanțate de Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM), prin intermediul instituțiilor medico-sanitare publice și private.

Solicitanții de azil neasigurați beneficiază de serviciile medicale oferite de Serviciul medical al IGPF, care nu face parte din sistemul public de ocrotire a sănătății și nu este finanțat de CNAM. În același timp Serviciul medical al IGPF nu are capacitatea de a oferi întreg spectrul de servicii medicale, pe care le oferă instituțiilor medico-sanitare publice și private, finanțate din fondul CNAM.

Modificarea unor acte legislative (Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, Legea nr. 1024/2000 cetățeniei Republicii Moldova, Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legea nr. 411/1995 ocrotirii sănătății ș.a.) în vederea racordării acestora la angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul Forumului Global pentru Refugiați din 2018 (asigurarea accesului la sistemul de sănătate al solicitanților de azil prin achitarea primei de asigurare obligatorii de asistență medicală în sumă fixă ș.a.).

Propunere

CDA propune modificarea actelor legislative relevante:

- Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova,
- Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală,
- Legea nr. 411/1995 ocrotirii sănătății ș.a.

în vederea racordării acestora la angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul Forumului Global pentru Refugiați din 2018, în vederea asigurării accesului la sistemul public de sănătate al solicitanților de azil, prin achitarea primei de asigurare obligatorii de asistență medicală în sumă fixă ș.a.).

DREPTURILE SOLICITANȚILOR STATUTULUI DE APATRID

Problema

Drepturile solicitanților statutului de apatrid sunt prevăzute la alineatul 1 art. 87 cu indicele 3 al Legii 200/2010. Cu excepția drepturilor procesuale (interpret, notificări etc.), solicitanții statutului de apatrid au doar două drepturi: dreptul de a se afla pe teritoriul țării pe perioada procedurii și dreptul de a munci.

Spre deosebire de cele enunțate, solicitanții de azil au mult mai multe drepturi, care sunt prevăzute la articolele 28, 29, 30 ale legii 270/2008. Dacă și din această listă de drepturi excludem cele procesuale, vedem că solicitanții de azil au același drept de a se afla pe teritoriul țării pe perioada procedurii (de a nu fi returnați) și dreptul la muncă. Suplimentar la cele două drepturi menționate, solicitanții de azil au următoarele drepturi consfințite în lege:

- de a beneficia de asistență juridică în orice etapă a procedurii de azil, în condițiile legii;
- de a fi informat despre posibilitatea contactării reprezentanților UNHCR;
- de a fi consiliat și asistat de un reprezentant al organizației neguvernamentale în orice etapă a procedurii de azil;
- de a fi cazat în centru de cazare în perioada procedurii;
- de a beneficia, în cazul persoanelor cu necesități speciale, de adaptarea condițiilor de cazare și de asistență în centrele de cazare;
- de a primi asistență medicală primară și de urgență, conform legislației în vigoare;
- de a avea acces la învățământul obligatoriu în aceleași condiții ca și cetățenii Republicii Moldova;
- de a beneficia, în cazul familiei cu copii, precum și al minorului neînsoțit, de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova;
- Solicitanții de azil minori au acces la învățământul obligatoriu în aceleași condiții ca și minorii cetățeni ai Republicii Moldova.
- Solicitanții de azil sunt asigurați, în conformitate cu legislația în vigoare, cu asistență medicală urgentă la etapa prespitalicească în caz de stări acute care pun în pericol viață.
- Solicitanții de azil minori au acces la asistență medicală în aceleași condiții ca și minorii cetățeni ai Republicii Moldova.

Propunere

Elaborarea modificărilor la Legea 200 în sensul extinderii listei de drepturi ale solicitanților statutului de apatrid cu oferirea acelorași drepturi ca și solicitanților de azil.

EVITAREA SITUAȚIILOR DE APATRIDIE. REDUCEREA CAZURILOR DE APATRIDIE

Problema 1:

La Articolului 11 alineat (1) litera c) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 132 din 21.12.2017*, sintagma: ” ... **cu condiția că, la momentul nașterii, cel puțin unul dintre părinți deține drept de ședere sau beneficiază de protecție internațională acordate de autoritățile competente ale Republicii Moldova ori este recunoscut apatrid de autoritățile competente ale Republicii Moldova.**” Condiționarea enunțată, generează situații de apatridie a copiilor, născuți pe teritoriul Republicii Moldova, ale căror părinți, nefiind cetățeni a Republicii Moldova, nu aveau dreptul de ședere pe teritoriul acestui stat la momentul nașterii copilului.

Sintagma enunțată contravine:

1. Principiului priorității normelor tratatelor internaționale, prevăzut la alineatul 1 din articolul 8 al *Constituției Republicii Moldova* și la articolele 4, 9, 10 alineat (2) ale *Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*.
2. Prevederilor articolelor 7 și 15 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, la care Republica Moldova a aderat prin *Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990*.
3. Prevederilor articolului 2 alineatele 1, 2 și articolului 24 alineatele 1, 2 și 3 al *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, din 16.12.1966*, ratificat de Republica Moldova prin *Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990*.
4. Prevederilor articolelor 2, 3, 7, 8 ale *Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, din 20.11.1989*, la care Republica Moldova a aderat prin *Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990*.
5. Prevederilor articolului 1 litera a) din *Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie, din 30.08.1961*, la care Republica Moldova a aderat prin *Legea nr. 252 din 08.12.2011*.
6. Prevederilor articolului 4 literele a) și b) și articolului 6 alineat 4 litera e) ale *Convenției Europene cu privire la cetățenie, din 1997*, ratificată de Republica Moldova prin *Hotărârea Parlamentului nr. 621 din 14.10.1999*.
7. Principiilor generale ale cetățeniei, prevăzute la articolul 7 literele a), b) și d) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*.

Propunere

Anularea modificării articolului 11 alineat (1) litera c) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV* și readucerea acestei norme legale la redacția de până la *Legea nr. 132 din 21.12.2017*.

Problema 2:

La articolului 12 alineat (1¹) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 132 din 21.12.2017*, sintagma: ” ... cu vârsta de peste 18 ani, ... ”. Condiționarea enunțată, generează situații de apatridie a copiilor, născuți pe teritoriul Republicii Moldova, care din varii motive nu sunt în evidentă ca cetățeni ai Republicii Moldova și care nu dețin dovada cetățeniei. Mai ales sunt expuși la astfel de situații copiii ai căror părinți, iar în unele cazuri și bunici, sunt nedocumentați sau dețin acte expirate/nevalabile ale fostei URSS. Aceste persoane sunt nevoite să fie apatrizi până la vârsta de 18 ani și doar după atingerea majoratului pot cere recunoașterea apartenenței la cetățenia Republicii Moldova.

Sintagma enunțată contravine:

1. Principiului priorității normelor tratatelor internaționale, prevăzut la alineatul 1 din articolul 8 al *Constituției Republicii Moldova* și la articolele 4, 9, 10 alineat (2) ale *Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*.
2. Prevederilor articolelor 7 și 15 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, la care Republica Moldova a aderat prin *Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990*.
3. Prevederilor articolului 2 alineatele 1, 2 și articolului 24 alineatele 1, 2 și 3 al *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*, din 16.12.1966, ratificat de Republica Moldova prin *Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990*.
4. Prevederilor articolelor 2, 3, 7, 8 ale *Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului*, din 20.11.1989, la care Republica Moldova a aderat prin *Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990*.
5. Prevederilor articolului 1 litera a) din *Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie*, din 30.08.1961, la care Republica Moldova a aderat prin *Legea nr. 252 din 08.12.2011*.
6. Prevederilor articolului 4 literele a) și b) și articolului 6 alineat 4 litera e) ale *Convenției Europene cu privire la cetățenie*, din 1997, ratificată de Republica Moldova prin *Hotărârea Parlamentului nr. 621 din 14.10.1999*.
7. Principiilor generale ale cetățeniei, prevăzute la articolul 7 literele a), b) și d) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*.

Propunere

La articolului 12 alineat (1¹) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 132 din 21.12.2017*, de exclus sintagma: ” ... cu vârsta de peste 18 ani, ... ”.

Problema 3

Articolului I alineat 10 din *Legea nr. 132 din 21.12.2017*, sintagma: „... **alineatul (2) se abrogă**”, prin care a fost abrogat alineatul 2 din articolul 20 din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 112 din 09.06.2011*.

Articolul 20 al *Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV* a fost completat cu alineatul (2) prin *Legea nr. 112 din 09.06.2011*.

Abrogarea alineatului (2) din Articolul 20 din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV* generează și/sau perpetuează situații de apatridie în rândul persoanelor născute în afara teritoriului Republicii Moldova, care nu dețin cetățenia altor state, care și-au exprimat dorința de a deveni cetățeni ai Republicii Moldova și anume:

- a) persoanele născute în străinătate care au cel puțin unul dintre părinți, bunici sau străbunici născut pe teritoriul Republicii Moldova;
- b) persoanele care până la 28 iunie 1940 au locuit în Basarabia, în Nordul Bucovinei, în ținutul Herța și în R.A.S.S.M., urmașii lor;
- c) persoanele deportate sau refugiate de pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 28 iunie 1940, precum și urmașii lor;
- d) persoanele care la data de 23 iunie 1990 locuiau legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova și care continuă să locuiască în prezent.

Abrogarea alineatului 2 din articolul 20 din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 112 din 09.06.2011*, contravine:

1. Principiului priorității normelor tratatelor internaționale, prevăzut la alineatul 1 din articolul 8 al *Constituției Republicii Moldova* și la articolele 4, 9, 10 alineat (2) ale *Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*.
2. Prevederilor articolelor 7 și 15 din *Declarația Universală a drepturilor omului*, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.1990.

3. Prevederilor articolului 4 din Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie, din 30.08.1961, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr. 252 din 08.12.2011
4. Prevederilor articolului 4 literele a) și b), articolul 6 alineat 1 litera a) și alineat 4 litera b) al *Convenției Europene cu privire la cetățenie, din 1997*, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 621 din 14.10.1999.
5. Principiilor generale ale cetățeniei, prevăzute la articolul 7 literele a), b) și d) din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*.

Propunere

A anula modificările introduce prin articolului I alineat 10 din *Legea nr. 132 din 21.12.2017*, sintagma: „... **alineatul (2) se abrogă**”, prin care a fost abrogat alineatul 2 din articolul 20 din *Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 112 din 09.06.2011*.

A reveni la articolul 20 al *Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024-XIV*, în redacția *Legii nr. 112 din 09.06.2011*

Problema 4

Conform statisticii prezentate de ASP, la 30.06.2021 în Registrul de Stat al populației erau înregistrați 1901 apatrizi. Din anul 2012, de când Republica Moldova are procedura de determinare a statutului de apatrid, BMA a recunoscut apatrizi circa 430 de persoane. Pornind de la cifrele menționate, deducem, că la momentul actual circa 1460 de persoane sunt apatrizi, ce au primit acest statut pana in 2012, de la ASP (CRIS Registru).

ASP ne-a comunicat că 799 de apatrizi aveau actele de identitate expirate la data de 30.06.2021. Conform ASP, 989 de apatrizi sunt născuți pe teritoriul Republicii Moldova, adică se califica 100% pentru a fi recunoscuți cetățeni ai Republicii Moldova.

Din multele discuții purtate cu specialiștii din cadrul ASP și BMA am înțeles ca majoritatea persoanelor, documentate cu acte de apatrizi pana in 2012, au renunțat la cetățenia Republicii Moldova, sub pretextul dobândirii cetățeniei unui alt stat. În pofida acestui fapt, pana in prezent 1460 (30.06.2021) de persoane continuă sa figureze în Registrul de Stat al Populației ca fiind apatrizi.

În situația, în care, aceste persoane au devenit cetățeni ai altor state, informația despre statutul lor în Registrul de stat al populației urmează sa fie corectata din apatrid în cetățean străin.

În situația, în care, aceste persoane nu au reușit să dobândească cetățenia altui stat, în conformitate cu prevederile alineatului 2 art. 22 al Legii 1024 privind cetățenia, în privința acestor persoane urmează să fie anulate decretele (sau părțile din decrete) prin care le-a fost aprobată cererile de renunțare la cetățenia Republicii Moldova.

Prin ratificarea Convenției din 1954, *"Cu privire la apatridie"* și a Convenției din 1961, *"Privind reducerea cazurilor de apatridie"*, Republica Moldova și-a asumat obligația de a nu genera apatrizi, atunci când este posibilă acordarea cetățeniei și de a reduce prin naturalizare numărul apatrizilor. În pofida acestui fapt, Republica Moldova în continuare raportează constant un număr de circa 2000 de apatrizi pe teritoriul său, jumătate din care sunt născuți pe acest teritoriu și sunt eligibili pentru a fi recunoscuți cetățeni ai acestui stat. Statutul unei părți considerabile din ceilalți apatrizi, rămași în lista, ar putea fi modificat după o verificare a situației (cetățeniei) lor actuale.

În octombrie 2013, Înaltul Comisar al ONU pentru Refugiați (UNHCR) a cerut: *„angajamentul total al comunității internaționale de a pune capăt apatridiei.”* Planul Global de Acțiuni pentru Reducerea Apatridiei 2014 - 2024, a fost elaborat în consultare cu statele, societatea civilă și organizații internaționale. Planul, stabilește un cadru format din 10 acțiuni care trebuie luate pentru a pune capăt apatridiei în termen de 10 ani. **Primul punct din cele 10 prevăzute de Plan este – Reducerea situațiilor existente de apatridie.**

Propunere

1. Inițierea unei verificări a situației actuale a persoanelor care au primit acte de apatrid, în vederea stabilirii statutului lor actual (apartenenței la cetățenie țărilor terțe).
2. Excluderea din lista apatrizilor a persoanelor care au dobândit cetățenia țărilor terțe
3. Anularea decretelor de aprobare a renunțării la cetățenia Republicii Moldova, pentru apatrizii-foști cetățeni ai Republicii Moldova, care nu au dobândit cetățeniei țărilor terțe.
4. Inițierea procedurilor de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova, în privința apatrizilor ce corespund criteriilor enunțate la articolul 10 al Legii 1024/2000 privind cetățenia Republicii Moldova.

ACTELE DE IDENTITATE.

Problemă 1

Actele de identitate ale beneficiarilor de protecție internațională și ale apatrizilor sunt mai scumpe decât actele de identitate și documentele de călătorie ale cetățenilor Republicii Moldova.

Curtea Suprema de Justiție, prin decizia sa din 19.07.2019, în dosarul nr. 3r-154/19 intentat la cererea de chemare în judecată înaintată de Centrul de Drept al Avocaților către ASP, a stabilit faptul discriminării directe a persoanelor apatride, refugiate și beneficiarilor de protecție umanitară în comparație cu cetățenii Republicii Moldova, pe criteriu de cetățenie, prin impunerea unui preț diferențiat pentru confecționarea și eliberarea actelor de identitate; au fost declarate nule pct. 9,11,16,18,19 din capitolul 5.5 al Anexei nr. 1 la ordinul Agenției Servicii Publice nr. 1 din 19.07.2017 cu privire la aplicarea temporară a nomenclatoarelor și tarifelor la serviciile prestate de către IP Agenția Servicii Publice.

Propunere

Egalarea prețurilor pentru actele de identitate și de călătorie, eliberate apatrizilor și beneficiarilor de protecție internațională cu prețurile actelor de identitate și de călătorie, eliberate cetățenilor Republicii Moldova.

Problema 2

Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 125 din 18.02.2013, la p. 3 Stipulează următoarele: "Locuitori ai Republicii Moldova se consideră cetățenii săi domiciliați în țară, indiferent de existența înregistrării acestora la domiciliu sau la reședință, străinii cu drept de ședere pe teritoriul republicii și persoanele cărora li s-a recunoscut de către autoritățile competente ale Republicii Moldova statutul de apatrid sau de refugiat, precum și persoanele cărora li s-a acordat protecție umanitară, protecție temporară sau azil politic, cu excepția străinilor – membri ai corpului diplomatic."

Punctul 117¹ al Regulamentului, stipulează că:

"Persoana care nu are posibilitate de a fi înregistrată la domiciliu sau la reședința temporară obține buletinul de identitate sau, după caz, buletinul de identitate provizoriu fără mențiunea respectivă."

La solicitarea persoanei care a emigrat autorizat, se eliberează buletinul de identitate provizoriu fără înregistrare la domiciliu și/sau reședința temporară pe teritoriul Republicii Moldova.”

Normele enunțate ne permit să afirmăm că în situațiile în care persoana apatridă, refugiată sau beneficiară de protecție umanitară, ”care nu are posibilitate de a fi înregistrată la domiciliu sau la reședința temporară obține buletinul de identitate... fără mențiunea respectivă.”

În activitatea sa, CDA a avut mai multe adresări către Biroul Migrație și Azil, solicitând eliberarea buletinului de identitate pentru persoane concrete, apatrizi, refugiați și beneficiari de protecție umanitară, fără mențiunea de înregistrare la domiciliu. Motivul acestor solicitări au fost situațiile în care beneficiarii nu dispuneau de domiciliu sau beneficiarii erau în imposibilitatea prezentării acordurilor notariale ale proprietarilor sau refuzul proprietarilor de a oferi un astfel de acord.

BMA, de fiecare data refuza aceste solicitări, declarând că doar cetățenii Republicii Moldova au posibilitatea primirii buletinelor de identitate fără indicarea domiciliului.

Această abordare a BMA este discriminatorie, deoarece Regulamentul 125/2013 îi include pe apatrizi, refugiați și beneficiari de protecție umanitară în categoria ”locuitori ai Republicii Moldova” și, la p. 117¹, prevede opțiunea de eliberare a buletinului de identitate fără mențiunea domiciliului, pentru toți locuitorii Republicii Moldova.

Propunere

Evitarea de către BMA a situațiilor de refuz în eliberarea buletinelor de identitate pentru apatrizi, refugiați și beneficiari de protecție umanitară, atunci când persoanele nu au posibilitate de a fi înregistrați la domiciliu sau la reședința temporară.

CONFIRMAREA DOMICILIULUI APATRIZILOR ȘI BENEFICIARILOR DE PROTECȚIE INTERNAȚIONALĂ, ÎN PROCEDURA DE DOBÂNDIRE A CETĂȚENIEI.

Problema

În procedura de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova, persoanelor le este cerut și un certificat care confirmă domiciliul și componența familiei. În cazul apatrizilor, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară, care locuiesc în zona controlată de autoritățile autoproclematei RMN, apare problema confirmării domiciliului și componenței familiei, or certificatele eliberate în acest sens se autoritățile locale din stânga Nistrului nu sunt recunoscute de autoritățile Republicii Moldova.

Certificatul de componență a familiei eliberat de Biroul Migrație și Azil, reflectă doar membrii familiilor beneficiarilor, nu însă și adresa locuinței acestora. Asta deși Biroul Migrație și Azil, conform prevederilor Regulamentului cu privire la organizare și funcționarea BMA, aprobat prin

H.G. nr.914 din 07.11.2014, este autoritatea responsabilă, între altele, de evidența acestor categorii de persoane.

Astfel spus, în cazul apatrizilor, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară, care doresc să obțină cetățenia Republicii Moldova dar locuiesc în stânga Nistrului, există o barieră, pe care fiecare o depășește cum știe. De cele mai dese ori persoanele sunt nevoite să-și schimbe actele de identitate, stabilindu-și alt domiciliu în dreapta Nistrului. Aceste situații duc la târăgănarea aplicării la procedura de acordare a cetățeniei Republicii Moldova și perpetuează statutul de apatrid, fapt ce contravine Convenției din 1961 privind reducerea cazurilor de apatridie. Aceste situații generează costuri suplimentare pentru persoanele vizate. Costurile suplimentare sunt alcătuite din costurile documentelor noi de identitate, care trebuie perfectate de fiecare dată când schimbi domiciliul și plăți către proprietarii locuințelor, pentru a obține acordul lor pentru înregistrarea la domiciliu.

Propunerea CDA:

Biroul Migrație și Azil ar putea include adresa domiciliului beneficiarilor în formularul de certificate privind componența familiei.

CUSTODIA PUBLICĂ

Custodia publică este o măsură de restrângere a libertății de mișcare, dispusă de instanța de judecată împotriva străinului din diverse motive. Este unica măsură dispusă de instanță până în prezent față de străini, prevăzută de art.64 *Legea 200/2010 privind regimul străinilor*. Custodie publică este o măsură de asigurare a îndepărtării străinului de pe teritoriu.

Persoanele luate în custodie publică sunt plasați în Centrul de Plasament Temporar al Străinilor (CPTS), amplasat în mun. Chișinău, pe strada Petricani nr. 88.

În CPTS în anul 2021 au fost plasați în custodie publică 71 de persoane. Dintre care:

- 11 persoane aveau calitatea de bănuți/învinuți în cadrul dosarelor penale.
- 14 persoane au solicitat azil.

Plasarea în custodie publică a persoanelor urmărite penal.

Problema

CDA consideră ilegală plasarea în CPTS a străinilor, care au statut de bănuț/învinuț/inculpat în carul dosarelor penale. Codul Procedură Penală (art. 175) prevede expres măsurile preventive ce pot fi aplicate față de această categorie de persoane.

De cele mai dese ori aceste persoane sunt plasate în custodia publică având și o măsură preventivă stabilită de organul de urmărire penală - obligarea de a se prezenta la solicitarea acestora și de a nu părăsi țara. Avocații, ce reprezintă persoanele în cadrul examinării în instanțe judiciare a demersurilor BMA de plasare în custodie publică, au comunicat CDA, că judecătorii ignoră faptul că străinii au deja aplicate măsuri preventive și dispun plasarea în custodie publică/prelungirea termenului de custodie.

Unii angajați ai CPTS au comunicat, în cadrul vizitelor de monitorizare întreprinse de CDA, că întâmpină dificultăți cu persoanele plasate în custodie publică, care sunt sub urmărire penală, unii din ei fiind foarte agresivi. Din declarațiile angajaților CPTS, am aflat că conform fișei de post, ei nu obțin careva remunerați suplimentare pentru faptul că își pun viața în pericol cu persoane urmărite penal. Beneficiile respective le sunt calculate angajaților din unitățile de detenție preventivă. Dat fiind faptul că Legislația Republicii Moldova nu califică custodia publică ca detenție, nici colaboratorii CPTS nu au statut de agent a secției de pază și escortare și nu sunt dotați cu echipament necesar în vederea asigurării integrității fizice a persoanelor plasate, dar și al personalului CPTS.

Propunerea CDA

Interzicerea plasării în custodie publică a străinilor, cărora nu le este permisă ieșirea de pe teritoriul Republicii Moldova, în temeiul prevederilor art. 12 al *Legii 200/2010 privind regimul străinilor*.

Detenția în custodie publică a solicitanților de azil.

Problema

Pe parcursul anului 2021 în custodie publică s-au aflat 14 solicitanți de azil.

Doar 3 persoane au fost eliberate de instanțele de judecată, pe motiv că aceste persoane sunt solicitanți de azil, în rest instanțele judiciare continuă să ignore argumentele CDA și, fără un temei legal, admit demersurile BMA cu prelungirea custodiei publice a solicitanților de azil. Or, solicitantul de azil din moment ce a depus cerere de azil nu mai este subiect al Legii 200/2010 cu privire la regimul străinilor și urmează a fi eliberat imediat.

Unii angajați ai CPTS reușesc să convingă solicitanți de azil să retragă cererile sale de azil, dacă vor să plece din această instituție. Pe parcursul perioadei de raportare 6 solicitanți de azil aflați în custodie publică au renunțat la cererile sale de azil, doar din motiv că nu mai rezistau psihic la faptul că sunt privați de libertate mai mult de 30-60 zile și sunt priviți zilnic ca fiind infractori și înjosiți de unii angajați ai CPTS.

CDA consideră ca fiind o încălcare gravă a drepturilor solicitanților de azil detenția acestora în custodie publică. CDA consideră detenția solicitanților de azil în custodie publică, susținută de instanțele de judecată prin plasarea și prelungirea termenelor de plasare a acestor persoane în custodie publică, ca fiind o intimidare a solicitanților de azil și o presiune asupra acestora, care are ca scop forțarea solicitanților să-și retragă cererea de azil și să se întoarcă în țările lor de origine unde viața acestora este pusă în pericol.

Propunerea CDA

Evitarea plasării în custodie publică și eliberarea imediată din custodie publică a solicitanților de azil.

În astfel de situații nici nu este nevoie de modificări legislative, deoarece articolul 2 alineatul 2 litera a) al *Legii 200/2010 privind regimul străinilor* (lege care reglementează și custodia publică), prevede expres:

” (2) *Cu excepția situațiilor în care, pentru rațiuni de securitate națională sau de ordine publică, se impune returnarea de pe teritoriul Republicii Moldova, sub incidența prezentei legi nu cad:*

a) străinii al căror regim este reglementat prin [Legea nr.270-XVI din 18 decembrie 2008](#) privind azilul în Republica Moldova;”

CDA susține recomandarea Avocatului Poporului către Parlamentul Republicii Moldova, făcută în Studiul tematic din 2019 ”**Respectarea Drepturilor Cetățenilor Străini Aflați în Custodia Statului**” pct.3 „A completa Legea nr. 200 din 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, cu prevederi, care expres ar dispune eliberarea din custodie publică a străinilor care au solicitat azil sau acordarea statului de apatrid. ”

Lipsa alternativelor custodiei publice

În recomandările Avocatului Poporului către Parlamentul Republicii Moldova, făcute în Studiul tematic din 2019 ”**Respectarea Drepturilor Cetățenilor Străini Aflați în Custodia Statului**” Ombudsmanul a indicat că Biroul Migrației și Azil și corpul judecătoresc să aplice alternative la detenție în CPTS. OAP explică această necesitate prin faptul că „ ... conform articolului 64, *Legea 200/2010, custodia publică este o măsură de restrângere a libertății de mișcare, dispusă de instanța de judecată împotriva străinului.... După același principiu este aplicat și arestul, ca măsură preventivă, persoanelor care ar fi săvârșit contravenții și infracțiuni care se încadrează în Codul penal și Codul contravențional. Spre deosebire de procedura penală unde există o vastă diversitate de măsuri preventive alternative arestului, în domeniul migrational există doar detenția sub forma de custodie publică, nefiind aplicate și nici prevăzute alternativele detenției. Din acest motiv în Republica Moldova predomină practica de plasare în custodie publică. Considerăm că*

controlul judecătoresc ar fi o alternativă aplicată străinilor care cad sub incidența art.64 din Legea 200/2010. Controlul nemijlocit ar putea fi efectuat de BMA”.

CDA consideră necesar de a fi emisă o recomandare suplimentară către Parlamentul Republicii Moldova cu privire la crearea unui cadru legal ce va specifica alternativele la custodie publică. Recomandările întocmite de către OAP în 2019 către BMA și corpul judecătoresc nu pot fi realizate deoarece, până în prezent, nu au un suport legal pentru a putea fi executate, or alternativele custodiei publice urmează efectiv a fi introduse în legislația Republicii Moldova, pentru a putea fi aplicate. Custodia publică într-un stat de drept trebuie să fie ca o măsură excepțională și nicidecum unica.

(Ghid privind custodia publică - <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=51b198514>)

Termenul de plasare / prelungirea plasării în custodie publică.

Problema

Legiuitorul, la momentul adoptării *Legii 200/2010 privind regimul străinilor*, a stabilit în articolul 64 al Legii că plasarea în custodie publică se face pe perioade de până la 30 de zile, iar prelungirea plasării poate fi dispusă pe perioade ce nu depășesc 30 de zile. Aceiași normă legală prevede și perioada maximă de luare în custodie publică:

- a străinului împotriva căruia s-a dispus măsura returnării - 6 luni,
- a străinului care a fost declarat indezirabil – 12 luni
- a străinului împotriva căruia s-a dispus măsura expulzării - până la efectuarea expulzării.

Ulterior, prin *Legea 244/2016*, a fost modificat articolul 64 al *Legii 200/2010* și din el au dispărut sintagmele ce limitau la 30 de zile perioadele de plasare și de prelungire a plasării în custodie publică. Practica judiciară de după 2016, arată diferit. Unele instanțe dispuneau luarea în custodie publică pe un termen de 30 de zile, altele - de 60 sau de 90 de zile, iar aplicau termenul maxim de 6 luni.

Centrul de Drept al Avocaților a inițiat sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității excluderii termenului de 30 de zile din art. 64 al Legii 200/2010. În același timp, CDA a adresat o scrisoare Curții Supreme de Justiție, în vederea emiterii unei opinii consultative pentru unificarea practicii judiciare în problema custodiei publice.

În Opinia consultativă nr. 102 din 2018, Curtea Supremă de Justiție a statuat că, prin intensitatea și prin efectele sale, luarea în custodie privează persoana de libertatea fizică, garantată de articolul 25 din Constituție. Curtea a stabilit că, în prezența unor condiții suficiente, instanțele de judecată vor dispune aplicarea măsurii - luarea în custodie publică, pentru o durată inițială de cel mult

30 de zile. De asemenea, prelungirea duratei custodiei se va dispune pentru o perioadă nu mai mare de 30 de zile, care cumulativ nu va depăși 6 luni și respectiv 12 luni, pentru a asigura exercitarea controlului judecătoresc a acțiunilor organelor abilitate cu competențe de a executa deciziile de returnare și îndepărtare a străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova.

În Decizia nr. 139 din 2018, la punctul 28, Curtea Constituțională a confirmat corectitudinea celor statuate de CSJ în Opinia sa consultativă nr. 102.

În pofida celor enunțate, pe parcursul anului 2021, BMA a solicitat, iar instanțele judiciare au continuat să aplice neuniform termenul de plasare și prelungire a plasării în custodie publică. Au fost emise 14 hotărâri judiciare de plasare pe o perioadă de 60 de zile, 1 hotărâre de plasare pe o perioadă de 90 de zile și 20 de hotărâri de plasare pe termen maxim – 6 luni.

Propunere

CDA propune modificarea articolului 64 al *Legii 200/2010 privind regimul străinilor*, și reincluderea în el a sintagmelor ce limitau la 30 de zile perioadele de plasare și de prelungire a plasării în custodie publică, excluse prin *Legea 244/2016*.

Condițiile de detenție(plasament) în CPTS

Condițiile de detenție în CPTS au fost reflectate în Raportul Oficiului Avocatului Poporului Privind Vizita Preventivă la Centrul de plasament temporar al străinilor din subordinea BMA, întreprinsă la 6 decembrie 2018.

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a verificat și reflectat condițiile de detenție din CPTS în Raportul privind vizita de monitorizare a respectării garanțiilor de bază a persoanele aflate în custodia statului pe durata epidemiei COVID-19, efectuată la CPTS la 28 septembrie 2020.

Pe parcursul anului 2021 condițiile de detenție au rămas relativ bune, dar unele persoane plasate s-au plâns pe faptul că sunt hrăniți doar de 2 ori pe zi, iar în cazul musulmanilor nu întotdeauna se ia în calcul că aceste persoane nu mănâncă carne de porc. În aceeași perioadă au existat plângeri că persoanele plasate efectuează „*muncă în folosul comunității*”: grădinărit, spălatul podelilor, etc., pentru anumite beneficii (un pachet de țigări sau altele).

Competența teritorială judiciară la plasarea și prelungirea plasării în custodia publică

Problema

Plasarea persoanelor, în custodie publică dar și prelungirea custodiei publice este dispusă de către instanța de judecată în temeiul demersului înaintat de către BMA. Legea 200/2010 nu explică care este competența teritorială a instanțelor de judecată. Oficiile teritoriale BMA înaintează demersurile respective la judecătoriile Bălți, Comrat și Chisinau. Demersul BMA este înaintat ca persoanele să fie plasate în Centrul de Plasament Temporar al Străinilor care se află în mun. Chișinău pe str. Petricani 88. Pentru prelungirea termenului custodiei publice, BMA se adresează în aceeași instanță, care anterior a dispus plasarea inițială. Astfel, BMA transportă lunar, la Bălți sau Comrat, persoana deținută împreună cu personalul BMA, pentru examinarea demersului de prelungire a custodiei publice, când de fapt toți participanții la aceste ședințe judiciare se afla în Chisinau.

Competența teritorială cu privire la examinarea demersului BMA a fost omisă de legiuitor, astfel statul suferă cheltuieli suplimentare pentru transportarea străinului lunar la distanțe de peste 100 de km de locul custodiei publice, pentru examinarea demersurilor de prelungire a custodiei. Peste 100 de km înseamnă și 2 ore de călătorie doar într-o direcție. La sigur asta înseamnă și presiune psihologică care nu este necesară. Chiar și aflate la instanțele de judecată în așteptarea ședinței și a hotărârii judecătorești, persoanele, fiind în custodia statului (ofițerilor de escortă) tot trebuie asigurate cu hrană și apă. Mai dificil de organizat în situații de aflare la distanțe mari de locul custodiei.

În Bălți Comrat sau Cahul, acolo unde se afla instanțele ce examinează demersurile BMA, este mai complicat decât în Chișinău, dacă nu chiar imposibil, de a găsi un traducător/interpret, în special din limbi rare.

Propunere

Dacă pentru examinarea demersurilor de plasare inițială în custodie publică este logică adresarea la instanțele judiciare în raza teritorială a cărora activează oficiile BMA (Cahul, Chisinau, Bălți), atunci pentru efectuarea controlului judiciar periodic și pentru examinarea demersurilor de prelungire a termenului de plasare în custodie publică este logică adresarea demersurilor respective la Judecătoria Chișinău, deoarece anume în raza teritorială a acesteia se află CPTS.

CDA întemeiază propunerea de mai sus pe aplicarea prin analogie a normei art. 54 al.3 al Legii 200/2010, care prevede: *”Contestarea deciziei de returnare, formulată de către străinul luat în custodie publică, se face la instanța în a cărei rază de competență se află Centrul de plasament temporar al străinilor și nu suspendă măsura luării în custodie publică.”*

Lipsa interpreților la examinarea demersurilor de plasare și prelungire a plasării în custodia publică.

În perioada de raportare au existat plângeri că examinarea cauzelor cu privire la custodia publică în instanța de fond, în special în afara mun. Chisinau, se efectuează fără interpreți din limbile în care vorbesc beneficiarii. În anul 2021 doi solicitanți de azil din Irak s-au plâns pe faptul că în cadrul ședinței de judecată la Judecătoria Comrat, sediul Central, nu au avut parte de interpret în limba arabă, la ședință era prezent un interpret pentru traduceri rusă – engleză.

SOLICITĂRILE DE AZIL LA FRONTIERĂ

Pe parcursul anului 2021 CDA a continuat practica monitorizării respectării la frontieră a drepturilor persoanelor în nevoie de protecție internațională. Vizitele de monitorizare au fost întreprinse atât doar de către monitorul CDA, Cât și de o echipă multifuncțională din care au făcut parte reprezentanți ai Biroului Migrație și Azi, Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, Oficiului Avocatului Poporului, Agenției ONU pentru Refugiați și Centrului de Drept al Avocaților.

Toate vizitele de monitorizare au fost urmate de rapoarte de vizită, care au fost remise către autoritățile participante și cele interesate. CDA reafirmă recomandările sale din rapoartele sale precedente și se alătură la recomandările Oficiului Avocatului Poporului, înaintate către Inspectoratul General al Poliției de Frontieră pe parcursul anului 2021. În prezentul raport dorim să reiterăm doar câteva situații generale, pe care le-am depistat practic la toate punctele de trecere a frontierei

Problema 1

Angajații IGPF, care activează în punctele de trecere nu au acces la traducători/interpreți licențiați și în caz de necesitate, pentru a discuta cu un străin, apelează la persoane ocazionale, care sunt vorbitori ai limbii respective, sau la aplicația Google Translate. Apelarea la persoane ocazionale, neautorizate și neremunerate sau la aplicația "Google Translate" este o soluție de moment, dar calitatea procedurii administrative, cu utilizarea unor astfel de traduceri este viciată din start. Angajații IGPF explică lipsa traducătorilor prin lipsa surselor financiare bugetate pentru servicii de traducere.

Astfel de situații duc la încălcarea prevederilor articolului 23 alineat 3 Cod Administrativ, care prevede că: *"... în cadrul procedurii administrative, cât și în cadrul procedurii de contencios administrativ sau ca rezultat al acestora, nicio persoană ... nu poate fi dezavantajată, lipsită de drepturi ... pe motiv de rasă, origini familiale, sex, limbă, cetățenie, apartenență etnică, religie, convingeri politice sau ideologice, educație, situație economică, condiție social"*.

Propunere

Codul administrativ la articolul 115 reglementează cheltuielile procedurii administrative și prevede că autoritatea publică care conduce procedura suportă cheltuielile de procedură cu excepția spezelor suportate de participanți la procedura administrativă. Din această normă legală deduce că IGPF, în calitate de autoritate administrativă care conduce proceduri administrative, este îndreptățită să bugeteze cheltuielile de procedură, inclusiv costurile pentru servicii de traducere.

CDA recomandă identificarea și contractarea de către IGPF a translatorilor/interpreților autorizați, care, în caz de necesitate să poată fi contactați *on-line* de către angajații IGPF din punctele de trecere, pe care să-i asiste la procedurile administrative ce au loc la frontieră.

Nivelul de dezvoltare informațională deja permite semnarea la distanță de către traducător, cu semnătura electronică, a procesului verbal întocmit de ofițerul IGPF din teritoriu, dar și semnarea de către traducător a angajamentului de traducere corectă. Un astfel de angajament poate fi prevăzut și în contractul semnat anual dintre IGPF și traducător.

Problema 2

Pe parcursul anului 2021 au fost raportate situații când, la înregistrarea solicitărilor de azil la frontieră în Registrul de evidență a cererilor de azil, sunt înregistrați doar adulții, nefiind făcută nici o mențiune despre copiii care-i însoțesc.

Pornind de la faptul că din momentul solicitării azilului de către părinte/părinți și copii ce-i însoțesc au calitatea de solicitant de azil, considerăm corectă și necesară înregistrarea acestora în Registrul de evidență a cererilor de azil în punctul de trecere a frontierei.

Propunere

Înregistrarea în Registrul de evidență a cererilor de azil în punctul de trecere a frontierei și a copiilor ce însoțesc părinții care au solicitat azil la frontieră.

PERSOANELE INTERN DEPLASATE.

Problema

Deși cu regularitate exista cazuri de refugiere (deplasare internă) a cetățenilor Republicii Moldova – locuitori ai regiunii transnistrene. În prezent nu există proceduri legale dar nici infrastructură reglementată pentru persoanele care se refugiază de urgență, fiind persecutați de

administrația de la Tiraspol. Aceste persoane sunt ”invizibile” pentru autorități. Republica Moldova oferă un grad mult mai scăzut de asistență/protecție persoanelor intern strămutate decât solicitanților de azil ori beneficiarilor de protecție internațională.

Au existat cazuri când Biroul Migrație și Azil a folosit Centrul de Cazare Temporară pentru Solicitanți de Azil pentru cazarea persoanelor refugiate din stânga Nistrului. Cazarea persoanelor intern strămutate a avut loc la solicitarea Biroului de Reintegrare, în lipsa unei soluții legale alternative. Ulterior, neavând un mecanism de protecție juridică și socială, unele dintre persoanele originare din stânga Nistrului au solicitat azil în țările UE, care le-au acordat protecție, pentru că Republica Moldova nu are un remediu eficient pentru protejarea persoanelor intern deplasate.

Conform datelor neoficiale, circa 130 de mii de persoane s-au refugiat din stânga Nistrului timp de 30 de ani.

Propunere

Este imperios necesară, adoptarea unui cadru normativ cu privire la persoanele intern strămutate, cetățeni ai Republicii Moldova, care se refugiază pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova.